

Ruokaketjuhankkeiden painopisteet syksyllä 2025

1. ELINTARVIKEVIENNIN EDISTÄMINEN

Teema: Kansainvälisen vientiverkoston rakentaminen

Hallitusohjelmaan kirjattu Suomen elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2031 mennessä on tavoite, joka vaatii monipuolisia oikein kohdennettuja ja konkreettisia vienninedistämistoimia.

Vientitoiminnan käynnistymiseen yritykset tarvitsevat tukea esimerkiksi oikean markkinakanavan löytämiseen, liikekumppanien kartoitukseen ja yhteyksien solmimiseen sekä oikeiden toimintatapojen oppimiseen kohdemarkkinoilla. Tukea tarvitsevat erityisesti pk-yritykset, joihin kohdentuu paljon vientipotentiaalia.

Tällä hankkeella haetaan toimijaa, joka ohjaa ruokaviennin mahdollistajien verkoston muodostamista soveltuville kohdemarkkinoille. Hankkeessa luodaan osaavien vientiasiantuntijoiden verkosto ja sille toimintatapa. Tavoitteena on tukea myyntitoimintaa edeltävää valmistelua yhdessä yritysten kanssa eli luoda yrityksille yhteyksiä ruokaviennin perustellusti potentiaalsiin kohdemaihin. Mahdollistajat eli viennin asiantuntijat ovat kielitaitoisia kohdemaiden tuntijoita, jotka tuntevat paikalliset elintarvikekaupan verkostot. Mahdollistajat avaavat yhteyksiä maahantuojiin, tukkukauppoihin, kaupapakettuihin ja muihin yhteistyökumppaneihin.

Hakemuksessa tulee osoittaa hankkeen tavoitteet ja tavoitellut tulokset ja tulosten toteutumisen seuraamiseen soveltuvat indikaattorit.

Hanke on osa hallitusohjelman mukaista maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaa ruoka-alan kasvuohjelmaa.

2. PELTOKASVISEKTORIN KEHITTÄMINEN

Teema 1: Peltokasvisektorin kestävyys- ja vastuullisuustyön kehittäminen

Suomessa peltokasvisektorin (vilja, öljy- ja valkuaiskasvit) eri osapuolet toimivat monelta osin hajautetusti. Laajalti vastuullisuuteen ja kestävään tuotantoon, mukaan lukien uudistava viljely ja kierrätysravinteet liittyvissä kysymyksissä esiintyy sekä tiedon puutetta että epäselvyyttä vaatimuksista. Teemassa haetaan toimia ketjun yhteistyön lisäämiseen ja monipuolistamiseen siten, että niiden avulla voidaan vähentää päällekkäistä kehitystyötä, löytää yhteisiä näkemyksiä, esimerkiksi vähimmäisvaatimuksista. Tärkeää on lisäksi selkeyttää ja tiedottaa kestävyysvaatimuksista erityisesti viljelijän näkökulmasta ja edistää toimialan kykyä vastata vientimarkkinoiden odotuksiin.

Teeman toimenpiteissä etsitään ja kehitetään käytännön ratkaisuja suomalaisen viljaketjun kestävyysparantamiseksi sekä kestävyystoimien raportoimiseksi ja todentamiseksi peltokasvisektorin eri osapuolille aina kuluttajalle asti. Tarvitaan toimenpiteitä koota erityisesti valkuaiskasvisektorin sektorin toimijat yhteen, jotta kysyntä ja tarjonta kohtaisivat tehokkaammin ja tutkimustietoa saataisiin paremmin käytäntöön.

Teemaan liittyen on tarve selvittää Suomen ja samoilla markkinoilla keskeisesti toimivien EU-maiden toimintatavat sekä kestävyysohjelmat (sisältäen niihin liittyvät sertifiointi- ja verifiointimenetelmät) peltokasvissektorilla (vähintään neljä maata). Verrataan Suomen käytäntöjä näiden maiden ratkaisuihin ja tunnistetaan parhaat käytännöt.

Teema 2: Viljan lisääntyvät laatuvaatimukset

EU:n lainsäädännöstä tulee viljoille paljon uusia raja-arvoja, jotka ovat tuoneet haasteita alan käytännön toimintaan. Esimerkiksi viljojen mykotoksiinipitoisuuksia säädellään EU:n vierasaineasetuksella. Mykotoksiinien raja-arvoja asetetaan riskinarvioinnin perusteella kuluttajaturvallisuuden varmistamiseksi. Viimeisten vuosien aikana uusia tai tiukempia raja-arvoja on asetettu useille mykotoksiineille, kuten DON:lle ja T2/HT2:lle.

Erilaiset hometoksiini- ja alkuaineraja-arvot tuovat lisäkustannuksia teollisuudelle samalla kun alkutuotannossa tai teollisuuden prosesseissa ei ole olemassa käytännön hallintakeinoja kaikille raja-arvoille. Haasteena alan toimijoille on lisäksi, että viljaa ostettaessa on käytännössä mahdotonta teettää ulkopuolisella laboratoriolla aikaa vieviä laatuselvityksiä toimituserän odottaessa ostajan vastaanotossa. Tämä on luonut painetta toimijoiden omavalvontanäytteenotolle. Tällä Teeman toimenpiteellä haetaan tietoa viljan pika-analyysimenetelmien luotettavuudesta.

Lisäksi EU-komissio valmistelee mykotoksiinien ja kasvitoksiinien omavalvontanäytteenottoa ja analyysiä koskevaa asetusta. Asetuksesta päätetään vuoden 2026 aikana.

Teeman toimenpiteen tarkoituksena on varautua yhteistyössä viranomaisten kanssa asetuksen voimaantuloon. Toimenpiteen tulee sisältää käytännönläheistä koulutusta vilja-alan toimijoille erityisesti suurten erien edustavasta näytteenotosta sekä näytteiden esikäsittelystä. Tarvittaessa tulisi antaa ohjeita myös näytteiden määrittämismenetelmän suorituskyykyvaatimuksista, kuten mittausepävarmuuden arvioinnista, saannon laskemisesta sekä tulosten raportoinnista.

Teema 3: Kauran tunnettuuden lisääminen

Kauran viljely on Suomessa tärkeää, koska se sopii hyvin ilmastoomme ja tuotanto-olosuhteisiimme. Kansainvälisesti suomalainen kaura tunnetaan sen laadukasta. Se on myös ravitsemuksellisesti arvokas, sillä se sisältää runsaasti kuitua ja sopii monille erityisruokavalioihin. Lisäksi kauran viljely on ympäristöystävällistä ja tukee kestäväää maataloutta. Kaurasta valmistetaan monipuolisesti elintarvikkeita, ja sen kysyntä kasvaa jatkuvasti.

Teeman toimenpiteessä laaditaan alan toimijoille materiaalia kauran ja kauratuotteiden viennin edistämiseksi. Toimenpiteessä on hyödynnettävä olemassa olevaa tietoa ja materiaaleja.

Teemassa kootaan tietoa myös tutkimuksista kauran viljelyn ja kauratuotteiden vastuullisuudesta ja selvitetään lisätutkimusta vaativia kohteita.

Teemassa on lisäksi tehtävä vertailuselvitys keskeisistä kilpailijamaista kauran laadun ja markkinoiden osalta.

Tavoitteena on, että kaura-alan yritykset voivat hyödyntää laadittua materiaaleja ja selvityksiä viennin- ja menekinedistämässä.

3. LUONNONTUOTEALAN EDISTÄMINEN

Teema: Luonnontuotteiden keruun ja käytön edistäminen

Luonnontuoteala (metsämarjat, sienet ja villiyrtilit) on Suomessa kasvanut merkittävästi viime vuosina (liikevaihto noin 780 miljoonaa euroa), ja se työllistää noin 3 000 henkilöä. Viime vuosina kaupalliseen käyttöön kerätyt marja- ja sienimäärät ovat kuitenkin lähteneet laskuun johtuen ulkomaisten poimijoiden haasteista erityisesti luonnonmarjojen osalta. Luonnontuotealan kasvua tukevat muun muassa laajat keruualueet, raaka-aineiden ravintoarvo ja kestävyys, luotettava alkuperä ja toimitusvarmuus. Kuitenkin raaka-aineiden riittävä ja tasalaatuinen saatavuus on ollut kasvun esteenä. Tämä johtuu sekä satokausien vaihteluista että erityisesti poimijapulasta. Myös luomumarjojen poiminta ja luomukeruualueiden osuus on vähentynyt.

Tarvitaan hanke, jolla tuetaan ja edistetään kotimaisten poimijoiden kiinnostusta luonnontuotteiden (metsämarjat, sienet, villiyrtilit) kaupalliseen poimintaan ja kannustetaan luontoyhteyteen metsissä. Kotimaisten poimijoiden osuuden kasvulla vähennetään riippuvuutta ulkomaisista poimijoista ja parannetaan huoltovarmuutta. Luonnontuotealan keruun, tuotteiden käsittelyn, osto- ja varastointitoiminnan ja jatkojalostukseen kehittäminen tulee olla keskiössä.

Tavoitteena on lisätä kestävyyttä ja huoltovarmuutta raaka-ainetuotannossa ja kiinnittää huomiota raaka-ainemarkkinoiden toimivuuteen, esimerkiksi aktivoimalla keruutoimintaa, edistämällä luomukeruualueiden muodostumista, kehittämällä talteenoton menetelmien kestävyyttä, teknologiaa ja kustannustehokkuutta sekä hyödyntämällä avointa metsä- ja luontotietoa. Toiminnan kestävyuden osoittamiseksi on tarpeen selvittää ja pienentää toiminnan hiili- ja vesijalanjälkeä sekä parantaa vastuullista poimintaa.

4. LUOMUN KÄYTÖN EDISTÄMINEN

Teema 1: Luomun käytön edistäminen ammattikeittiöissä

Luomu 2.0 ohjelman toimeenpanosuunnitelman, [Luomu 2.0 -ohjelman toimeenpanosuunnitelma - Valto](#), tavoitteena on, että luomun osuus julkisten ruokapalveluiden elintarvikehankinnoista olisi 25 prosenttia vuonna 2030.

A. Lisätään luomutoimijoiden ja koko ruokaketjun tietoa, ymmärrystä ja yhteistyötä luomutuotteiden kysynnästä ja tarjonnasta ammattikeittiöissä

Hankkeen tavoitteena on kehittää julkisten ruokapalveluiden hyvien käytäntöjen jakamista luomun hankinnasta, reseptiikasta ja ruokalistasuunnittelusta sekä jakaa tietoa tuotetarpeista esimerkiksi kattavasti eri puolilla Suomea järjestettävillä työpajoilla ja/tai yhteistyöverkostoilla, joissa on edustajat koko arvoketjusta (mm. tuottajat, jalostajat, kauppa, ruokapalveluiden edustajat). Lisäksi tavoitteena on kehittää toimijoiden välistä vuoropuhelua erityisesti tukkuyhteistyössä, jotta esimerkiksi luomutuotteiden tukkuportaan ennakointitietojen antaminen ja tuotteiden saatavuus parantuvat.

Lisäksi hankkeessa jalkautetaan Luomutetaan ruokapalvelut -hankkeessa (<https://www.luomuravintola.fi/kohtiluomutavoitetta>) kehitettyjä toimintamalleja ja työkaluja koko Suomeen, erityisesti kuntiin, kaupunkeihin ja hyvinvointialueille, joissa luomun käyttö on vähäistä.

B. Edistetään luomutuotteiden käyttöä ja saatavuutta

Luomutuotteilla on todettu monia haasteita niiden tunnettavuudelle, saatavuudelle ja laajemmalle käytölle ammattikeittiöissä. Hankkeessa selvitetään luomutuotteiden markkinapotentiaaleja ja luomutuotteiden saatavuutta ammattikeittiöissä.

Luomutuotteille ei Suomessa ole kattavia hintatietoja ja hintojen seurantaa. Hankkeessa selvitetään luomutuotteiden hintatietoja ja niiden hintaerot tavanomaiseen tuotantoon verrattuna tukku- ja/tai vähittäiskaupassa sekä kehitetään malli siitä, miten luomutuotteiden hintoja voitaisiin seurata säännöllisesti ja kustannustehokkaasti.

Teema 2: Luomuosaamisen ja luomutiedon lisääminen

Luomu 2.0 ohjelman toimeenpanosuunnitelman, [Luomu 2.0 -ohjelman toimeenpanosuunnitelma - Valto](#) yhtenä tavoitteena on luomuosaamisen ja -tutkimuksen kehittäminen sekä luomutiedon lisääminen.

Syväällisempi luomuosaaminen vahvistaa luomun imagoa ja arvoa sertifioituna järjestelmänä ja osana kestävästä ruuantuotannosta. Luomun vahvuuksien ymmärtäminen auttaa kehittämään uusia innovaatioita ja tuotekehitystä, edistämään luomun vientiä ja ruokaan liittyviä kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia.

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa ja kehittää luomuosaamista sekä lisätä luomutietoa koulutuksessa ja opetuksessa. Ymmärrystä luomusta tulisi lisätä kautta koko ruokajärjestelmän, alkutuotannosta elintarvikkeiden jatkojalostukseen sekä luomukeruuseen. Luonnonmukaista tuotantoa koskevaa oppimateriaalia on olemassa, mutta se on kovin pirstaleista ja osin vanhentunutta, esimerkiksi lainsäädännön osalta. Lisäksi olemassa olevien oppimateriaalien sisältö painottuu etupäässä alkutuotantoon. Olisikin tärkeää saada keskeisiä oppimateriaaleja päivitettyä ja koottua yhtenäisiksi, johdonmukaisiksi ja helposti hyödynnettäviksi kokonaisuuksiksi. Lisäksi oppimateriaaleihin tulisi sisällyttää mm. elintarvikejalostukseen, luomun kuluttajakäyttäytymiseen ja markkinointiin sekä uusiin teknologioihin liittyviä osioita.

5. RUOKAKASVATUKSEN EDISTÄMINEN

Teema: Ruokakasvatusta itsenäistyville nuorille aikuisille

Ruokailutottumuksilla on merkittävä rooli nuorten hyvinvointiin ja terveyteen. Tutkimusten mukaan nuorten ravitsemuksessa on monia haasteita: epäsäännöllinen ateriaritmi, vähäinen kasvien käyttö, runsas sokeripitoisten juomien ja pikaruokien kulutus sekä puutteelliset tiedot terveellisestä ruokavaliosta. Erityisesti itsenäistymisvaiheessa olevat nuoret, kuten toisen asteen opiskelijat ja nuoret aikuiset, kohtaavat uusia haasteita ruokavalintojen suhteen, kun vastuu omasta ruokailusta kasvaa.

Tämä hanke kumpuaa tarpeesta vahvistaa nuorten ymmärrystä suomalaisesta ruokakulttuurista ja lisätä ruuan arvostusta, sekä ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä tietoja ja taitoja valtakunnallisesti, yhdenvertaisesti ja vaikuttavasti. Itsenäistyvät, kotoa pois muuttavat nuoret aikuiset kohtaavat uudenlaisen vastuun omasta hyvinvoinnistaan. Tähän siirtymävaiheeseen liittyy keskeisesti kyky tehdä terveellisiä ja kestäviä ruokavalintoja. Ruokakasvatus voi tarjota nuorille tietoa, taitoja ja motivaatiota

huolehtia omasta ravitsemuksestaan, ymmärtää ruokaketjun vaikutuksia yhteiskuntaan sekä kehittää arjen ruokataitoja, kuten ruoanlaittoa, budjetointia ja ruokahävikin vähentämistä.

Hankkeen toimenpiteiden avulla edistetään nuorten terveyttä ja hyvinvointia, tuetaan kestäväen kehityksen tavoitteita ruokaketjussa, vahvistetaan nuorten osallisuutta ja toimijuutta ruokaan liittyvissä valinnoissa sekä ehkäistään ravitsemukseen liittyviä terveysongelmia ja lisätään ruokaturvaa.

Haettavan hankkeen tavoitteena on tukea hyvinvointia edistävien, kestävien ruokailutottumusten toteutumista nuorilla ruokakasvatuksen avulla.

Hankkeessa toteutetaan ja/tai kehitetään toimenpiteitä, joiden avulla vahvistetaan itsenäistyvien nuorten ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä tietoja ja taitoja. Hankkeessa voidaan jalkauttaa jo olemassa olevia tai pyrkiä löytämään uusia toimintamalleja. Hankkeessa voidaan toteuttaa esim. toiminnallisia työpajoja tai digitaalisia oppimisympäristöjä nuorille, nuorten kanssa työskentelevien osaamisen edistämistä tai viestinnällisiä toimenpiteitä, kuten kampanjat. Hankkeen toimenpiteet pyrkivät nojautumaan vahvasti aiheeseen liittyvään tutkimusnäyttöön ja toiminnassa huomioidaan aiemmissa kehittämishankkeissa tehty työ. Hankkeessa tulee seurata ja arvioida hankkeen toimien toteutumisen onnistumista ja vaikutuksia.

6. VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN RUOKAJÄRJESTELMÄSSÄ

Teema: Päättäjien ja vaikuttajien vuorovaikutuksen edistäminen ruokajärjestelmän ymmärryksen lisäämiseksi

Ruoka Akatemian päätavoitteena on ollut lisätä päättäjien ja vaikuttajien ymmärrystä ruokajärjestelmästä sekä lisätä vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä. Ruoka Akatemia on vuosien 2019–2025 aikana toiminut kohtaamis- ja keskustelufoorumina. Kts. lisää:

<https://www.tts.fi/hankkeet/maatalous/ruokaakatemia/>

Hankkeella halutaan kehittää toteuttaa Ruoka Akatemian tyyppistä toimintaa kehittämällä Ruoka Akatemia –konseptin sisältöjä monipuolisemmiksi ja parantamalla vaikuttavuutta. Hankkeen tavoitteena on edistää ruoka-alan keskustelua, yhteistyötä ja kasvua, tavoittaa ruokajärjestelmän ulkopuolisia toimijoita, jotka voivat tukea ruoka-alaa, sekä kannustaa uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Tiedon ja yhteistyön lisäksi halutaan monipuolisia kontakteja ja syötettä aloille, jotka hyötyvät ruoka-alan kasvusta, esimerkiksi teknologiateollisuuteen, logistiikka-alalle, energia-alalle ja aluetalouteen. Lisäksi tavoitteena on kasvattaa asemaa median ja ruoka-alan yhteisenä keskustelupaikkana. Esimerkiksi suorakontaktit mediaan, puhuttelevat Teemat ja alueelliset näkökulmat ovat keinoja, joilla herätetään median ja kansalaisten kiinnostusta suomalaiseen ruokajärjestelmään. Viestinnän tulee olla monikanavaista ja sen tulee pohjautua viestintäsuunnitelmaan.

Hankkeen toteuttajalta edellytetään kokemusta ruokasektorin verkostoitumiskonseptien suunnittelusta ja toteuttamisesta. Hakemuksessa tulee osoittaa hankkeen tavoitteet ja tavoitellut tulokset ja tulosten toteutumisen seuraamiseen soveltuvat indikaattorit.

Hanke toimii osana ruoka-alan kasvuohjelmaa, jolla tavoitellaan ruokajärjestelmän kestävyyttä, kannattavuutta ja kilpailukykyä.